

učiteljica, določi deželni šolski svet v sporazumu z deželnim odborom plačilno vrsto in vrstni red, v katero je uvrstiti to učiteljsko osebo.

§ 5.

Vsak voditelj (vsaka voditeljica) javne ljudske šole ima pravico do najmanj iz dveh sob in iz potrebnih stranskih prostorov obstoječega stanovanja, katero je, ako možno, odkazati v šolskem poslopju. Kadar se mu takšno stanovanje ne more dati, gre mu stanarina, katero je pri ravnateljih meščanskih in voditeljih občnih ljudskih šol v Ljubljani odmeriti z 240 gld. in pri voditeljicah s 180 gld., zunaj Ljubljane pri ravnateljih meščanskih šol in pri voditeljih občnih ljudskih šol s 100 gld., pri voditeljicah pa z 80 gld.

Stalno nameščenemu učiteljskemu osebju na javnih ljudskih šolah v Ljubljani gre stanarina, ki je za učitelje I. in II. plačilne vrste določena s 180 gld., za učitelje III. in IV. plačilne vrste s 150 gld. in končno za učiteljice ne gledé na plačilno vrsto s 100 gld.)*

Ostali učitelji imajo pravico do prostega stanovanja ali do stanarine samo tedaj, kadar so imeli pravico do tega še pred veljavnostjo zakona z dne 29. listopa 1890. l., dež. zak. št. 23.

Stanarine za učiteljsko osebje na javnih občnih ljudskih šolah v Ljubljani plačuje normalnošolski zaklad, za učiteljsko osebje zunaj Ljubljane pa jih plačujejo dotične šolske občine. Za stanarine učiteljskega osebja na javnih meščanskih šolah morajo skrbeti dotični šolski okraji.

Stanarina ni yštevna v pokojnino.

§ 6.

Ako bi učiteljska oseba vsled njenega službenega časa po določitih tega zakona (§§ 2. in 3.) prejela manjšo plačo, kakor znaša njena sedanja plača z odnosno dopolnilno ali osebno doklado, tedaj jo je brez ozira na njeni službeni čas uvrstiti v tisto plačilno vrsto, katera ustreza njenim sedanjim prejemkom. Dopolnilne doklade k plačam in osebne doklade je odtegniti, v kolikor ne presegajo plačilnih prejemkov v novi plačilni vrsti.

Člen II.

§ 6. zakona z dne 5. grudna 1889. l., dež. zak. št. 22, je v svoji sedanjí besedi razveljavljen in se odslej glasi tako:

§ 6.

Stalni prejemki posebnih verskih učiteljev se uravnajo po določitih, veljavnih za službene dohodke posvetnih učiteljev in za njih upokojevanje. Te verske učitelje je že pri njih nameščenju po določitih tega zakona uvrstiti v II. plačilno vrsto. V prvo plačilno vrsto se pomaknejo pod istimi pogoji, kakor posvetni učitelji.

Gledé pokojnine se stalno nameščenim posebnim verskim učiteljem uračunjava tudi v začasni službi prebiti

*) Ta odstavek se je na predlog g. poslanca Ivana Hribarja izpremenil v toliko, da bodo tudi učitelji III. in IV. plačilne vrste prejeli po 180 gld. stanarine. Uredn.

službeni čas, ako so brez prenehanja stika s službenim časom, prebitim v stalni službi.

Člen III.

Ta zakon stopi v veljavnost s 1. vinotokom l. 1898.

Člen IV.

Mojemu ministru za bogočastje in uk je naročeno, izvršiti ta zakon.

Kako naj bi se drugi deželni jezik uspešno poučeval?

(Spisal Štefan Primožič.)

IV. Analitiški metodi.

1.) Direktna metoda. Po tej metodi se otrok nauči govoriti, po tej se nauče laščine n. pr. slovenska dekleta, ki gredo v Trst služiti. Po tej poučujejo tudi francoske in angleške guvernantke njim izročene otroke v francoščini, oziroma angleščini. Po tej metodi se doseže najprej govorna spretnost. Tuj jezik se uči po nji brez slovnice, brez pravil. Učitelj govori že koj iz začetka v tujem jeziku. Pokaže stvar, dejanje ali lastnost ter jo imenuje v tujščini. Kar učitelj pove, ponavljajo otroci. Dobljene stavke piše učitelj na tablo, otroci jih prepisujejo. Otrok dobi v najkrajšem času govorno spretnost, jezikovo čustvo in s tema tudi trdno podlago jezikovnega znanja. Čista direktna metoda pa ni pripravna za naš šolski pouk.

2.) Analitiško-direktna metoda. Tudi to bi smeli v gotovem zmislu besede direktno imenovati. Predstavljanje ji je le sredstvo, da dospe do zmotra: zbuditi jezikovno čustvo in doseči govorno spretnost. Pri tej metodi se predstavlja samo iz tujščine v materinščino in to samo tedaj, kadar si drugače (n. pr. z opisovanjem) ne moremo pomagati. Slovniska pravila se najprej abstrahujejo iz berilnih vaj. Šele kadar je učenec došel na gotovo stopinjo jezikovega znanja, nastopi sistematizirana slovnica in to kakor v red spravljajoč princip. Glavna vodila te metode so: Jezika se uči na jeziku samem, ne na njegovi slovnici. Pouk naj se naslanja torej že iz pričetka na lahka, celotna, v tujščini pisana berila. Novih besed se otrok uči iz stavkove zveze. Ko si je otrok nezavedno prisvojil precejšnji besedni in oblikovni zaklad, naj se abstrahujejo slovniska pravila. Predstavljanje iz nemščine v slovenščino naj se kolikor mogoče hitro umakne nemškemu pogovoru. Retrovertovanje naj se popolnoma opusti. Pogovarjati se v nemščini o brani snovi, diktate po nji povzeti, jo pretvarjati in za naloge uporabljati, to je „nova“ metoda v kratkih potezah. Da pregledamo sredstva sintetiške in analitiške metode, navedem sledeče:

Sintetiška metoda:

- 1.) Obojestranska predstava.
- 2.) Učenje tujega jezika na posameznih, redkokdaj v miselni zvezi stoječih stavkih.

Analitiška metoda:

- 1.) Dijalog v tujem jeziku s pomočjo prestave v materinščino.
- 2.) Učenje tujega jezika na celotnih sestavkih.

- | | |
|--|---|
| 3.) Zidanje jezika. | 3.) Prisvojenje jezika. |
| 4.) Pravilo je potreba, sileča norma. | 4.) Pravilo je potreba, ker je v red spravljajoč princip. |
| 5.) Učenec naj se priuči z lastno močjo podpiran po znanju pravil tujemu jeziku. | 5.) Podajanje živega jezika, katerega naj učenec posnema, reproducira in si ga končno prisvoji. |
| 6.) Jezikovno-formalna omika. | 6.) Praktično govorjenje jezika, ne da bi se pri tem jezikovno-formalna omika popolnoma zanemarljala. |

Mislim, da je ta metoda za nas najpripravnejša tako z ozirom na naš zmožer kakor tudi z ozirom na naše učence.*)

Status.

Pri rešitvi gmotnega vprašanja kranjskega učiteljstva nas je posebno razveselil status po službenih letih. Na podstavi statusa bo lahko avanzoval vsakdo, najsi službuje v mestu ali v kakem gorskem zakonju — če bo le izpolnjeval dolžnosti svojega stanu.

Pri sestavi statusa nam pa nehoté prihaja na misel vprašanje, od katere dobe se bodo štela službena leta. V tem so mnenja različna. Nekateri menijo, da bi se štela službena leta od dne začasnega službovanja na občnih ljudskih šolah. To bi bilo po našem mnenju najbolj pravično, saj prej ali slej bomo morali priti vendar do tega, da se naša začasna službena leta ne bodo smela prezirati, ampak treba nam jih bo šteti v penzijo in v prvi vrsti v status.

Drugi so mnenja, da naj se štejejo službena leta za status od dne prebitega izpita učne usposobljenosti in tretji pa menijo, da naj se prične leta za status od dne definitivnega nameščenja. Mnenje in želja vsega kranjskega učiteljstva je, če se že ne ušteevajo leta začasnega službovanja v status, da bi bilo najbolj pravično, da se prične doba statusa vsaj od dne prebitega izpita učne usposobljenosti, nikakor pa ne od dne definitivnega nameščenja. Saj je vendar čisto naravno, da bi bil vsakdo rad takoj po prebitem drugem izpitu stalno nameščen. Imamo pa, žal, več slučajev, da se to ni zgodilo. Na Kranjskem je nad 50 učiteljev (učiteljic), ki so čakali nad eno leto na stalno nameščenje; nad 30 je takih, ki so čakali nad dve leti, blizu 20 jih je, ki so cela tri leta po prebitem drugem izpitu še vedno začasno službovali; 10 jih je čakalo štiri leta, 7 pet let, 8 šest let, 9 sedem let na stalno nameščenje. Da — imamo celo take, ki 8, 9, 10, 11, 12 in 14 let niso postali stalni.

Če kdo torej ni bil takoj po izpitu učne usposobljenosti definitivno nastavljen, to gotovo ni bila njegova krivda, in godila bi se mu največja krivica, če bi se mu čas od prebite skušnje učne usposobljenosti do stalnega

*) Ker že moramo poučevati v slovenskih ljudskih šolah nemški jezik, je edino pravo, da se poslužujemo metode, ki nam olajšuje poučevanje, kolikor se sploh more olajšati. Tako ne mutimo preveč tudi otrok z učenjem povsem tujega jezika. Uredn.

nameščenja ne šteje v status. Zato prosimo visoko c. kr. deželno šolsko oblastvo, ki je učiteljske prošnje za povišanje plač tako toplo podpiralo, da bi kazalo tudi pri sestavi statusa naklonjenost do učiteljstva ter uvaževalo njega opravičene želje, da bi se štela leta v status od dne začasnega nameščenja, ali vsaj od dne prebitega izpita učne usposobljenosti — ako je dotičnik služboval na občnih ljudskih šolah.

Naši dopisi.

Z Notranjskega. (Senčna stran novega šolskega zakona) V najnovejšem zakonu, sprejetem od deželnega zbora v seji z dne 26. svečana t. l. berem v § 3. doslovno:

„Držec se teh določil uvrsti deželno šolsko oblastvo pri prvi sestavi osebnega statusa učiteljsko osebje z ozirom na njegov službeni čas v stalni lastnosti in na zadovoljilno službovanje.“ —

Ako je to tako, kakor si tukaj učitelji ta odstavek tolmačimo, je storil deželni zbor mnogim učiteljem-trpinom največjo krivico, ki jo je sploh zamogel storiti.

N. pr. učitelj službuje 36 let, pred 33 leti prestal je izpit učiteljske usposobljenosti, a stalno nameščen je bil še le pred 18. leti. Ta učitelj se uvrsti po mnenju tukajšnjega učiteljstva vsled novega zakona k večjem v II. plačilni razred in to z ozirom na njegovo 18letno stalno službovanje, akoravno službuje po drugi preskušnji že celih 33 let!

Ako je temu tako, potem je storjena krivica neodpustljiva!

Glede tega prosim uljudno, da nam, gospod urednik, dotični odstavek § 3. v prihodnjem „Tovarišu“ blagohotno pojasniti blagovolite.

Z odličnim spoštovanjem in prijateljskem pozdravom!*)

Z Bleda. (Nevaren oblak.) Slavnoznani dr. Lueger, dunajski župan, nas v kratkem obišče. Dan njegovega prihoda nam ni znan, pač pa ve to Slovenčev (št. 46) dopisnik, kateri ga je povabil. Čemu pride, nam je znano. On je mož, ki je petim podučiteljem na Dunaju odpovedal službo, ker so zabavljali čez njega in čez krščansko socijalni občinski odbor. Njega potrebujemo tudi pri nas, da bo ustrašoval našega nadučitelja g. Rusa. On je sicer prav dober učitelj, vester in takten v šoli; tudi zunaj šole stori pri bralnem društvu, pri posojilnici, pri kmetijski podružnici in pri občinskem odboru več, kakor je stori dolžan. Ali on ne pleše po godbi naših vodij klerikalne stranke: To je njegov greh, zato — proč z njim! Višjo šolsko oblast kliče dopisnik na pomoč zoper njega kakor tudi zoper nadučitelja g. Vrezica v Ribnem, katerega prav duhovito imenuje „riblansko nesrečo“ (Slov. 31.) Že prej ga je ovajal penzionist v Ribnem na okrajni šolski svet radi raznih „pregreškov“, za kar je zaslužil in tudi prejel dolg nos — ovađuh! Zdaj je njegov nehvaležni posel prevzel drug gospod. Seveda, obrekovanje je jako po ceni, posebno pri ljudeh, ki drugače delajo kakor uče.

*) Kakor vidite v tej številki, smo tudi mi tega mnenja, kakor Vi. Očividno je, da bi se onim učiteljem, ki so čakali po prebitem izpitu učne usposobljenosti na stalno nameščenje po 1—15 in še več let, godila v nebo vpijoča krivica. Iz tega vzroka je vložil odbor „Slovenskega učiteljskega društva“ na visoki c. kr. deželni šolski svet prošnjo, da bi se tistim učiteljem (učiteljicam), ki niso bili takoj po prebitem drugem izpitu stalno nameščeni, uštevala v status leta od dne prebitega izpita učne usposobljenosti in ne od stalnega nameščenja. Ker je znano, s kako velikim trudom se je moral učitelj še pred nedavnim časom boriti za stalno nameščenje, zato upamo, zanašaje se na naklonjenost vis. c. kr. dež. šolskega sveta, da bo visokoisti pri sestavi prvega statusa tudi leta po prebitem drugem izpitu jemal v poštev. Uredn.